

Maria Wahlberg, Maria Asplund

Projektet samverkan i multinationella operationer: sammanfattande rapport över genomfört arbete och resultat, år 2004

TOTALFÖRSVARETS FORSKNING SINSTITUT

Försvarsanalys

172 90 Stockholm

FOI-R--1487--SE

December 2004

ISSN 1650-1942

Underlagsrapport

Maria Wahlberg, Maria Asplund

Projektet samverkan i multinationella operationer: sammanfattande rapport över genomfört arbete och resultat, år 2004

Utgivare Totalförsvarets Forskningsinstitut - FOI Försvarsanalys 172 90 Stockholm	Rapportnummer, ISRN FOI-R--1487--SE	Klassificering Underlagsrapport
	Forskningsområde 4. Ledning, informationsteknik och sensorer	
	Månad, år December 2004	Projektnummer E14301
	Delområde 41 Ledning med samband och telekom och IT-	
	Delområde 2	
Författare/redaktör Maria Wahlberg Maria Asplund	Projektledare Maria Wahlberg	
	Godkänd av Krister Pallin	
	Uppdragsgivare/kundbeteckning Försvarmakten	
	Tekniskt och/eller vetenskapligt ansvarig	
Rapportens titel Projektet samverkan i multinationella operationer: sammanfattande rapport över genomfört arbete och resultat, år 2004		
Sammanfattning (högst 200 ord) Projektet Samverkan i multinationella operationer är ett treårigt uppdrag till FOI från Försvarmakten som startade i januari 2004. Syftet med projektet är att bygga upp kunskap och kompetens hos Försvarmakten om behov av, förutsättningar för, samt former för samverkan vid multinationella operationer. Projektet omfattar såväl civil-militär som "militär-militär" samverkan (dvs interoperabilitet) och spänner därmed över ett brett studieområde. I denna rapport redogörs för det arbete som gjorts, och sammanfattas de resultat som framkommit, inom ramen för projektet Samverkan i multinationella operationer under år 2004.		
Nyckelord civil-militär samverkan, CIMIC, ledning, multinationella operationer, interoperabilitet		
Övriga bibliografiska uppgifter	Språk Svenska	
ISSN 1650-1942	Antal sidor: 15 s.	
Distribution enligt missiv	Pris: Enligt prislista	

Issuing organization FOI – Swedish Defence Research Agency Defence Analysis SE-172 90 Stockholm	Report number, ISRN FOI-R--1487--SE	Report type Base data report
	Programme Areas 4. C4ISTAR	
	Month year December 2004	Project no. E14301
	Subcategories 41 C4I	
	Subcategories 2	
Author/s (editor/s) Maria Wahlberg Maria Asplund	Project manager Maria Wahlberg	
	Approved by Krister Pallin	
	Sponsoring agency Försvarsmakten	
	Scientifically and technically responsible	
Report title (In translation) Project on cooperation in multinational operations: summary of research work and results, 2004		
Abstract (not more than 200 words) The research project entitled "Cooperation in multinational operations" is a three year assignment from the Swedish Armed Forces to FOI that started in January 2004. The objective of the project is to support the build-up of knowledge and competence within the Swedish Armed Forces, regarding needs and prerequisites for, as well as forms of cooperation in multinational operations. The project includes both civil-military and "military-military" cooperation (i.e. interoperability), and thus covers a wide area of study. This report gives an account of the research work done, and summarises the results concluded by the project Cooperation in multinational operations in 2004		
Keywords civil-military cooperation, CIMIC, command and control, multinational operations, interoperability		
Further bibliographic information	Language Swedish	
ISSN 1650-1942	Pages 15 p.	
	Price acc. to pricelist	

Innehåll:

Om projektet	7
Genomfört arbete	8
Fallstudie av civil-militär samverkan i Afghanistan.....	8
Studie av teoribildning kring civil-militär samverkan i multinationella operationer	9
Kartläggning av forskning kring interoperabilitet, kulturella aspekter.....	10
Seminarium om CIMIC	10
Övriga aktiviteter.....	10
Resultat	11
Fallstudie av civil-militär samverkan i Afghanistan.....	11
Studie av teoribildning kring civil-militär samverkan i multinationella operationer	13
Kartläggning av forskning kring interoperabilitet, kulturella aspekter.....	14
Slutsatser och fortsatt arbete	15

Om projektet

De senaste årens säkerhetspolitiska utveckling kopplat till den försvarspolitiska inriktning som Riksdagen förväntas fatta beslut om i december 2004, innebär en ambitionshöjning på Sveriges militära deltagande i multinationella fredsfrämjande insatser. I samband med Försvarsmaktens deltagande i multinationella operationer ställs det höga krav på samverkansförmåga. Tidigare erfarenheter visar att bristande samordning mellan olika aktörer och insatser, är ett mycket stort problem som komplicerar det internationella samfundets ingripanden i konfliktsituationer.

Projektet Samverkan i multinationella operationer är ett treårigt uppdrag till FOI från Försvarsmakten som startade i januari 2004. Syftet med projektet är att bygga upp kunskap och kompetens hos Försvarsmakten om behov av, förutsättningar för samt former för samverkan vid multinationella operationer. Projektet omfattar såväl civil-militär som "militär-militär" samverkan (dvs. interoperabilitet) och spänner därmed över ett brett studieområde. De frågor som berörs av projektet är bl.a. CIMIC-doktrin, civil-militära relationer, ledning av multinationella operationer och interoperabilitet. Fokus kan sägas ligga på metod och policyanalys. Vilka riktlinjer gäller? Hur ska Försvarsmakten agera för att samverkan i multinationella operationer ska fungera så bra som möjligt?

Avrapportering till, och kunskapsuppbyggnaden hos Försvarsmakten sker löpande i form av olika skriftliga underlag, redovisningar och seminarier. Ämne och inriktning för olika delmoment avgörs i samråd med Försvarsmakten. Projektet avslutas i december 2006 och slutleveransen planeras vara metodik för samverkan med civila och militära aktörer vid multinationella operationer.

I detta FOI-memo redogörs för det arbete som gjorts inom ramen för projektet Samverkan i multinationella operationer under år 2004.

Samverkan i multinationella operationer 2004, basfakta:

Budget: 1,6 miljoner kr

Projektledare: Maria Wahlberg (arbetat ca 5,5 månader)

Projektmedarbetare: Maria Asplund (arbetat ca 5,5 månader), och Peder Beausang (arbetat ca 1,5 månader)

Leveranser/milstolpar enligt projektplan: Seminarium om samverkan i multinationella operationer (30 juni) och Sammanfattande rapport över genomfört arbete och resultat (31 dec.)

Övriga leveranser: Fem FOI-memo, (822 mars, 924 september, 983 september, 1080 november, och 1069 december)

Tre personer vid institutionen för Ledningsstudier vid avdelningen för Försvarsanalys har arbetat med projektet, två personer på ungefär halvtid och en person har arbetat en dryg månad. Huvudsaklig mottagare inom Försvarsmakten för projektets resultat är HKV STRA, och projektet har under året haft två kontaktpersoner placerade vid STRA PLANS.

Bild 1: SWEBAT i Kosovo, bildpublicering med tillstånd av KFOR

Genomfört arbete

I samband med att projektet inleddes i början av 2004, kom FOI-projektgruppen och Försvarsmakten överens om en studieplan för året med tre olika delstudier, samt datum för ett seminarium om CIMIC. De tre delstudierna är:

1. Fallstudie av civil-militär samverkan i Afghanistan
2. Studie av teoribildning kring civil-militär samverkan i multinationella operationer
3. Kartläggning av forskning kring interoperabilitet, kulturella aspekter.

En tydlig uppdelning har gjorts mellan den del av projektet som rör civil-militär (delstudie 1 och 2) respektive den del som rör militär-militär samverkan (delstudie 3). Detta eftersom de två områdena är så pass skilda vad gäller förutsättningar, problembild, förbättringsåtgärder etc.

Nedan redogörs för genomfört arbete inom ramen för de tre delstudierna, CIMIC-seminariet samt övriga aktiviteter. Resultaten av projektets studier diskuteras i nästa avsnitt.

Fallstudie av civil-militär samverkan i Afghanistan

Projektet har lagt ned mest tid och kraft på fallstudien av civil-militär samverkan i Afghanistan. Orsaken till att en fallstudie bedömdes vara intressant, är att det skulle ge möjlighet till en djupare förståelse av de faktiska förhållanden som kan präglade den civil-militära samverkan vid multinationella operationer. Genom en fallstudie skulle projektet kunna samla in empiri kring organisation och ledningsförhållanden, uppgifter och verksamhet, samt skapa sig en bild av vad som fungerat bra respektive dåligt i en verklig situation. Anledningen till att den pågående insatsen i Afghanistan valdes som studieobjekt, var att Försvarsmaktens bidrag till den

multinationella Afghanistan-operationen International Security Assistance Force (ISAF), under 1,5 år varit inriktad mot just CIMIC, och att det i Afghanistan håller på att utvecklas nya former för civil-militär samverkan genom Provincial Reconstruction Teams (PRT). Dessutom handlar de flesta hittills gjorda erfarenhetsbeskrivningar av CIMIC och civil-militär samverkan, om de insatser som gjorts i Bosnien och i Kosovo.

Projektet har skrivit tre FOI-memo om civil-militär samverkan i Afghanistan.

1. "CIMIC-verksamhet och organisation vid ISAF i Afghanistan", FOI memo 924, september 2004.
2. "Det svenska CIMIC-bidraget till ISAF i Afghanistan", FOI memo 983, september 2004.
3. "Provincial Reconstruction Teams (PRT) i Afghanistan: beskrivning och diskussion av PRT-konceptet, lägesbild oktober 2004" FOI memo 1080, november 2004.

Underlag till dessa studier har delvis samlats in genom intervjuer med personer som tjänstgjort vid ISAF, och med personer som arbetar på HKV, Swedint, Försvarsdepartementet, Utrikesdepartementet, Sida och Svenska Afghanistankommittén. Totalt har 20 intervjuer genomförts. Till stor del består underlaget även av skriftliga källor, som rapporter, artiklar, propositioner och utredningar.

Inledningsvis planerades även ett studiebesök till ISAF i Afghanistan, för att besöka CIMIC-organisationen och en PRT-enhet, samt för att genomföra intervjuer med företrädare för ISAF och olika civila organisationer. Kontakter togs med HKV och besöksplanering genomfördes, men resan fick ställas in/skjutas på framtiden pga. av bl. säkerhetsläget i landet. Detta innebär att fallstudien av Afghanistan kanske inte har samma "tyngd" eller präglas av de djupare insikter och den "fältkännedom" som den skulle ha gjort ifall ett besök hade gått att genomföra. Samtidigt bör ändå påpekas att det till en viss gräns, går att göra en meningsfull fallstudie enbart på basis av intervjuer och litteraturstudier.

Studie av teoribildning kring civil-militär samverkan i multinationella operationer

Då projektet är ett långsiktig kunskapsuppbyggande karaktär och pågår under tre år, bedömdes en studie av teoribildning kring civil-militär samverkan i multinationella operationer vara av relevans. Genom att studera utvecklade koncept och applicera olika teoretiska perspektiv kan man erhålla nya redskap att analysera, och upptäcka nya aspekter av ett studerat område. De insikter som görs vad gäller teorier kring civil-militär samverkan, kan tjäna till att fördjupa projektets framtida studier.

Inom ramen för denna studie av teoribildning har projektet skrivit ett FOI-memo under 2004:

"Översikt av studieområdet civil-militär samverkan i multinationella operationer", FOI memo 822, mars 2004.

Ytterligare ett memo inom ramen för denna delstudie förväntas publiceras i början av 2005. Detta memo beskriver och diskuterar olika exempel på relevant teoribildning, dels kring civil-militära relationer och dels kring samarbete och nätverk i multinationella kontext.

Dessa två memo bygger på litteraturstudier. I det memo som publicerades i mars 2004, görs en kartläggning av studieområdet, med olika aktörer, arenor, nivåer m.m. En modell av området ritas

upp, vilken kan användas som utgångspunkt för fortsatta studier. Detta memo kan även utgöra lämplig läsning för den som snabbt vill sätta sig in i studieområdet civil-militär samverkan i multinationella operationer.

Kartläggning av forskning kring interoperabilitet, kulturella aspekter

Den tredje och sista delstudien kan sägas höra till studieområdet ”militär-militär samverkan” vilket är en fråga som rör interoperabilitet. De icke-tekniska delarna av interoperabilitet får jämförelsevis lite uppmärksamhet i forskningskretsar, trots att det är just skillnader i språk, doktrin, utbildning, förmåga, kultur etc. som försvårar ledningen av multinationella operationer. I delstudien om interoperabilitet har projektet gjort en inledande kartläggning av tidigare forskning på området med fokus på vad som skrivits om de kulturella skillnaderna.

Projektet har skrivit ett FOI-memo om kulturella aspekter av interoperabilitet:

”Kulturella aspekter på interoperabilitet - en översikt”, FOI memo 1069, december 2004.

Memot är en litteraturstudie och bygger således på olika skriftliga källor, böcker, artiklar och rapporter.

Seminarium om CIMIC

Projektet arrangerade ett seminarium om CIMIC den 9 juni på FOI Försvarsanalys. Det finns många oklarheter kring vad CIMIC är och inte är, vad doktrinen säger och hur det fungerar i praktiken. Inom Försvarsmakten har det funnits många olika uppfattningar, och många anser att CIMIC har kommit att bli ett problembarn. Många civila organisationer med erfarenhet av militär CIMIC-verksamhet från fältet, (särskilt de organisationer som sysslar med humanitärt bistånd), är mycket kritiska till CIMIC, såsom det utövas i praktiken. Syftet med seminariet var att föra samman företrädare för olika delar av Försvarsmakten och olika civila organisationer för att diskutera vad CIMIC egentligen är och borde vara. Seminariet innehöll fyra föredrag varvat med frågor och diskussion. Föredragshållare kom från Swedint, Sida samt två Försvarsmaktsanställda med erfarenheter av CIMIC-arbete i Afghanistan, Kosovo och Bosnien. Föredragen och diskussionerna handlade om CIMIC-doktrinen, praktiska erfarenheter av civil-militära samverkan, de problem som ofta uppstår och det humanitära perspektivet på CIMIC. Antalet deltagande vid seminariet var 21 personer, från FM HKV STRA och OPIL, FHS, Sida, Svenska Afghanistankommittén, samt ett par forskare från olika universitet.

Övriga aktiviteter

Projektet har byggt upp ett kontaktnät och haft utbyte med personer som arbetar med frågor och på områden relaterade till projektets innehåll, bl.a. vid Swedint, Försvarsdepartementet, Sipri, Folke Bernadotteakademin, Svenska Röda Korset och Stockholms Universitet. Projektet har även knutit kontakter och samarbetat med andra projekt inom FOI. I början av året bjöd projektet in personer från andra FOI-projekt med anknytning till studieområdet till ett ”uppstartsmöte”. Omkring 6-7 personer deltog i mötet, där projektet presenterades och diskuterades. Projektet har även arrangerat ett seminarium för institutionen för Ledningsstudier vid FOI Försvarsanalys, där projektets innehåll och upplägg diskuterades.

Projektets medarbetare har deltagit vid flera konferenser och seminarier under 2004. Bland annat hade projektet ett bord vid FOI:s resultatkonferens i oktober, där projektet presenterades.

Konferenser, seminarier mm., projektmedlemmar har deltagit vid följande under 2004:

- Svensk ledningssystemutveckling mot internationell interoperabilitet, internationella ledningsdagar vid FM HKV KRI LED PLAN, 4-5 februari
- Informationsdag, Sensorer, Informationsteknik och Ledning, FOI, 5 februari
- Seminar on Civil-military Cooperation (CIMIC) and Coordination (CMCoord), Swedint 21-23 september 2004
- Konferens om internationell terrorism och folkrätt, UD och FBA, 1 oktober
- Forskning för ett flexibelt insatsförsvaret, Resultatkonferens, FOI, 26 oktober
- Erfarenhetsseminarium LA01, 27 oktober 2004

Projektmedlemmar har även utbildat sig inom området samverkan i multinationella operationer genom att gå olika kurser.

Kursdeltagande, projektmedlemmar har gått följande kurser under 2004:

- Folkrätt, Röda Korset, Mariefred, 9-11 mars 2004
- UN CMCoord Staff Training Course, UN OCHA Geneve, 29 mars -2 april
- Cooperation in Multifunctional Peace Operations, Folke Bernadotte Academy, Sandö 3-14 maj 2004
- Operational level CIMIC Course, CIMIC Group North, Budel, Nederländerna 9-14 maj

Resultat

I detta avsnitt presenteras projektets resultat i form av de slutsatser och rekommendationer som de tre delstudierna givit upphov till.

Fallstudie av civil-militär samverkan i Afghanistan

CIMIC-verksamheten vid den multinationella operationen ISAF har studerats. Fokus har legat på den taktiska nivån och den period då Försvarets bidrag till ISAF hade huvudinriktningen CIMIC, (september 2002 – februari 2004).

CIMIC är en doktrin kopplad till en militär funktion som syftar till att stödja den militära insatsen genom att upprätthålla kontakter med och samverka med civila aktörer, stödja den civila omgivningen (endast i nödfall ge humanitär hjälp), samt verka för att den militära insatsen får det stöd som krävs från den civila omgivningen vad gäller tex. civila resurser, men även det moraliska stödet för att erhålla Force Protection. I syfte att skapa goda relationer mellan militär och lokalbefolkningen ger CIMIC-doktrinen ett visst utrymme för sk. quick impact projects (QIP:s), mindre hjälpprojekt. En viktig uppgift för CIMIC-funktionen är att hålla den militära operationen informerad om situationen i insatsområdet och rapportera om det humanitära läget, ekonomisk utveckling, arbetslöshet, återvändande flyktingar, den civila återuppbyggnadsprocessen mm.

ISAF:s CIMIC-verksamhet tycks till stor del ha gått utanför de ramar som ges i CIMIC-doktrinen. Verksamheten har varit alltför inriktad mot att genomföra projekt (tex. bygga och renovera skolor och sjukvårdskliniker, dela ut skolmaterial och borra vattenbrunnar.) Flera intervjuade beskriver det som en ”projektjakt” där nästan all tid gick åt till att intervjua företrädare för lokalbefolkningen om hjälpbehov, för att sedan administrera (söka bidrag, göra upphandlingar) och följa upp dessa projekt. Det finns redan många civila organisationer i Afghanistan som arbetar med bistånd, och inga akuta hjälpbehov kräver att ISAF griper in på detta område. Inte heller går det att motivera alla projekt med att ISAF behöver förbättra sin Force Protection. ISAF:s CIMIC-resurser har inte använts effektivt i stöd till den militära operationen och CIMIC-funktionen har i hög grad inte utgjort den stödfunktion den är tänkt att utgöra.

Det finns många orsaker till att CIMIC-verksamheten i Afghanistan kommit att få detta projektfokus. Verksamheten präglas av nationella agenda, många nationer har med sig ekonomiska medel direkt ämnade för vissa projekt. Det ligger också i människors natur att vilja hjälpa, många CIMIC-officerare tar själva initiativ till och genomdriver olika hjälpprojekt. Kunskaper om CIMIC hos högre chefer som ska leda och använda funktionen kan vara bristande, vilket ger utrymme på lägre nivåer för verksamhet som inte har med det militära uppdraget att göra. Vid ISAF skapades en separat struktur och ledningskedja för CIMIC parallellt med den övriga operationen. Detta bidrog till att isolera CIMIC från övriga ISAF. CIMIC-verksamheten styrdes endast i begränsad omfattning av den militära operationens behov.

De slutsatser som kan dras angående CIMIC utifrån delstudien av civil-militär samverkan i Afghanistan är flera. Trots att det redan finns en fastställd CIMIC-doktrin, bör det på internationell nivå arbetas fram en mer ensad uppfattning om vad CIMIC är. De svenska CIMIC-officerare som lärt sig en sak hemma, hamnar i en multinationell ledningskedja där chefer från olika länder, på olika högre nivåer har en annan uppfattning om CIMIC.

Funktionen CIMIC bör integreras som en bland många funktioner i den ordinarie ledningskedjan. Det krävs en tydligare och mer aktiv ledning av CIMIC för att funktionen ska kunna bli ett stöd till den militära operationen. Kunskapen om vad CIMIC är måste spridas utanför kretsen av officerare som arbetar explicit med CIMIC, särskilt högre chefer måste lära sig mer om CIMIC. CIMIC-verksamhet och metoder måste också vara tillräckligt flexibla för att tillåta att CIMIC anpassas efter aktuell operation. I Afghanistan överfördes mycket praxis automatiskt från Bosnien, vilket inte alltid var lämpligt.

Nationella CIMIC-enheter bör inte ha med sig uppdrag och ekonomiska medel från sina hemmaregeringar. Detta kortsluter den multinationella ledningskedjan. Eventuella ekonomiska medel för QIP:s bör hanteras av en högre nivå inom den multinationella operationen och fördelas till projekt efter att behov uppstår.

Det är viktigt med rätt personer på CIMIC-tjänster. En CIMIC-officer bör ha en viss social förmåga. Civila meriter och kunskaper är en fördel, men CIMIC är en militär verksamhet och det krävs också goda militära kunskaper. Det är inte alltid ofarligt att röra sig ute i det lokala samhället, en CIMIC-officer måste därför kunna försvara sig själv och sina kolleger.

Inom ramen för delstudien av civil-militär samverkan i Afghanistan har projektet även granskat utvecklingen av Provincial Reconstruction Teams (PRT). Dessa är militära enheter som består av 50-300 personer, i huvudsak militär personal men även ett antal civila rådgivare för politik och biståndsfrågor. Totalt finns idag 19 PRT utplacerade i olika afghanska provinser. Syftet med PRT kan sägas vara att stärka den afghanska regeringens legitimitet och inflytande genom att påskynda

återuppbyggnadsprocessen. Både den Nato-ledda multinationella operationen ISAF, och den USA-ledda koalitionen Operation Enduring Freedom (OEF) har etablerat PRT i Afghanistan. Sverige bidrar med militär personal till ett brittiskt PRT inom ISAF i Mazar-e-Sharif i norra Afghanistan.

Projektet har jämfört olika PRT-modeller, den verksamhet som bedrivs och de metoder som används vid amerikanska, brittiska respektive tyska PRT. Ett antal tentativa slutsatser dras och rekommendationer görs kring den fortsatta utvecklingen av PRT. En typ av civil-militär samordning som PRT-konceptet omfattar och som kan vara värd att fortsätta utveckla är interaktionen mellan militär och den politiska/diplomatiska komponenten av PRT. Vidare är det viktigt att det tas fram gemensamma riktlinjer för PRT-verksamheten, där mål, uppgifter mm. tydliggörs. PRT kan lämna ett värdefullt bidrag till utvecklingen av ett fredligt Afghanistan genom att rikta in sig på säkerhets- och stabilitetsfrämjande verksamhet. Det är mer effektivt att låta PRT stödja det civila återuppbyggnadsarbetet genom att skapa en säker miljö för de civila insatserna, än att låta PRT på egen hand genomföra återuppbyggnadsprojekt.

Studie av teoribildning kring civil-militär samverkan i multinationella operationer

Delstudien kring teoribildning började med att kartlägga och avgränsa studieområdet. Civil-militär samverkan kan studeras på många olika nivåer och i flera perspektiv. I syfte att skapa en samlad helhetssyn av studieområdet har projektet skissat på en modell/översiktsbild av studieområdet (se bild 2)

Modellen visar att studieområdet civil-militär samverkan i multinationella operationer kan delas in efter arenor, nivåer, aktörer och verksamhetsområden. Samverkan kan studeras inom olika arenor: nationell; internationell och fältarenan, och på olika nivåer inom dessa arenor. Studieområdet omfattar många olika sorters aktörer: regeringar; myndigheter; internationella organisationer; lokalbefolkning osv. samt olika sorters verksamheter: säkerhetsfrämjande; fredsbyggande; återuppbyggnad; humanitärt bistånd och politik/diplomati.

Utifrån denna karta över studieområdet kan olika teoribildningar väljas för att nå djupare förståelse av civil-militär samverkan i multinationella operationer. Det finns teorier inom många olika discipliner som kan ha bäring på studieområdet: t.ex. statsvetenskap; psykologi; sociologi; ekonomi; organisationsteori; och internationella relationer.

I nästa steg av delstudien har teoribildning på två områden har valts ut för att studeras. Det första av dessa rör området "civil-militära relationer" eller Civil-military relations (CMR). På detta område finns en utvecklad teoribildning kring samspelet mellan militär och det civila samhället. Det problem som studeras rör i första hand den politiska/demokratiska kontrollen av militär. Traditionellt handlar denna teoribildning om nationella kontext och civil-militära relationer inom en stat, men på senare tid har även civil-militära relationer vid multinationella fredsfrämjande insatser varit föremål för forskning.

Det andra område som valts ut för att studera är samarbete och nätverk i multinationella kontext. Detta är ingen samlad teoribildning på samma sätt som CMR, utan olika teorier som kan förklara hur internationella organisationer fungerar och samspelar, ex. governance och nätverksteori.

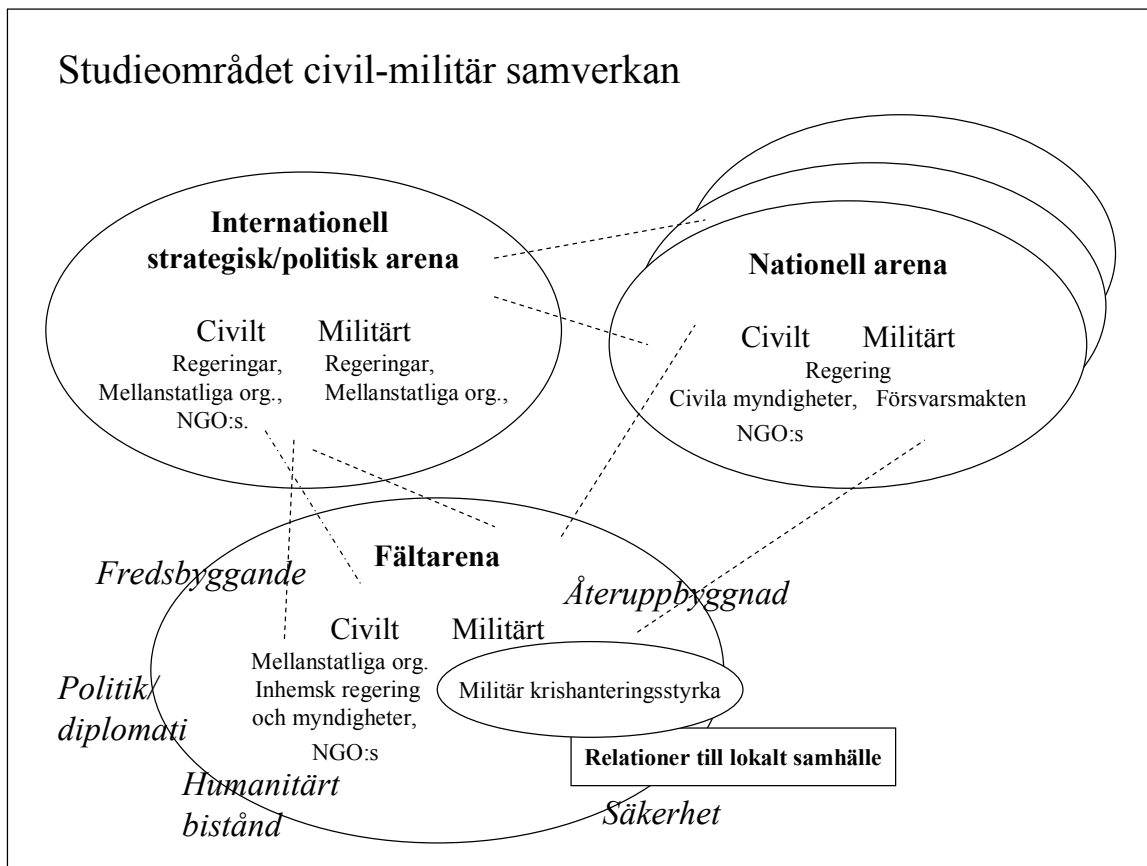

Bild 2, Källa: FOI memo 822, mars 2004

Kartläggning av forskning kring interoperabilitet, kulturella aspekter

Den tredje och sista delstudien är en litteraturstudie som beskriver och diskuterar tidigare forskning kring interoperabilitet i multinationella operationer, med fokus på de kulturella aspekterna. Tidigare erfarenheter visar att kulturella faktorer skapar friktioner och problem mellan militära enheter som ingår i multinationella operationer. Det som synes vara självklart och fullkomligt logiskt i en försvarsmakt (kultur) kan vara motsatsen i en annan. Tidigare forskning har identifierat ett antal huvuddimensioner som varierar mellan olika kulturer och som kan appliceras på interoperabilitetsproblematiken vid multinationella operationer: maktavstånd; individualism kontra kollektivism; maskulinitet kontra femininitet samt osäkerhetsmotstånd.

I delstudien om interoperabilitet konstateras att det krävs mer forskning och utvärdering för att komma vidare och finna på sätt att hantera problematiken med kulturella skillnader i multinationella militära operationer. Fallstudier för att inhämta mer empiri och faktiska erfarenheter rekommenderas. Den multinationella operationen INTERFET på Östtimor lyfts fram som ett exempel på en operation med hög interoperabilitet. Inom INTERFET:s ledning tycks det ha funnits ett visst medvetande om de kulturella skillnaderna vilket underlättade samverkan.

Slutsatser och fortsatt arbete

Projektet Samverkan i multinationella operationer har under 2004 delats in i tre olika delstudier. Inom ramen för dessa delstudier har projektet studerat många olika företeelser som kan sorteras till studieområdet samverkan i multinationella operationer: CIMIC, civil-militära relationer, PRT, ledning av multinationella operationer, teoribildning kring CMR och samverkan samt interoperabilitet. När projektet går in i sitt andra år bygger man vidare på de lärdomar som gjorts och de slutsatser som dragits. Under 2005 planerar projektet att studera bl.a. samverkan inom ramen för Disarmament, Demobilization and Reintegration (DDR) –processer, och jämföra olika doktriner, riktlinjer för civil-militär samverkan (CIMIC, Civil Affairs, UNCMCoord mfl.) Projektet avslutas i december 2006 och slutleveransen planeras vara metodik för samverkan med civila och militära aktörer vid multinationella operationer.

Slutligen kan tre observationer kring forskning av denna karaktär, och projektarbete lyftas fram. För det första kan fallstudier rekommenderas. Genom att koncentrera sig i ett verkligt fall, fördjupa sig i de faktiska erfarenheterna och samla in information om fallet från flera olika perspektiv, kan en analytiker som inte har direkt personlig erfarenhet av den företeelse som ska studeras, skapa sig en bättre och djupare förståelse. För det andra utgör seminarier ett lämpligt sätt att, dels inhämta information till projektet, och dels sprida information. Seminarier är även en bra metod att bygga upp ett kontaktnät. Den tid som krävs för att administrera ett seminarium ska dock inte underskattas. Den tredje observationen rör överföringen av kunskap från det projekt som byggt upp den, och de analytiker som arbetar inom projektet till de som faktiskt ska använda kunskapen (i det här fallet Försvarmakten). Hur sker denna kunskapsöverföring mest effektivt? Många korta rapporter? Enstaka längre rapporter? Seminarier? Föredragningar? Annat? Detta är en fråga som måste diskuteras mer, det finns annars en risk för att kunskapen blir kvar i forskningsprojekten och aldrig kommer till användning.